

Права людини і медіа

Робоча навчальна програма. Витяг.

Кафедра соціальних комунікацій Маріупольського державного університету
Розробник: **Вялкова І. О.**, старший викладач кафедри соціальних комунікацій

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Спеціальність: 061 – Журналістика (шифр і назва)	Вибіркова навчальна дисципліна циклу професійної підготовки
Модулів – 2	Спеціалізація: <u>«Журналістика», «Реклама та зв'язки з громадськістю»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>кейс</u> , <u>портфоліо</u> (назва)		Семестр
Загальна кількість годин - 90		6-й
		Лекції
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 36 самостійної роботи студента - 54	ОС <u>«Бакалавр»</u>	18 год.
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
		54 год.
		Індивідуальні завдання: кейс, портфоліо
Вид контролю: Залік		

Мета викладання навчальної дисципліни «Права людини і медіа»: підвищення обізнаності у сфері прав людини, рівності та недискримінації, посилення чутливості ЗМІ до проблематики меншин та вразливих груп, а також дотримання етичних журналістських стандартів у висвітленні питань, пов'язаних із правами людини; оволодіння теоретичними основами та практичними навичками правозахисної / адвокаційної журналістики для створення журналістських матеріалів з означеної проблематики в інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрах для ЗМІ.

Завдання: дати чітке уявлення про сучасні стандарти прав людини, відмінність та спільність міжнародних та європейських підходів; сформувати здатність визначати пріоритетні питання та шляхи підвищення обізнаності у сфері прав людини, рівності та недискримінації з метою посилення чутливості ЗМІ (медіа) до проблематики меншин та вразливих груп; виробити практичні навички щодо дотримання етичних журналістських стандартів у висвітленні питань, пов'язаних із правами людини; визначити шляхи активізації уваги до використання прав людини (цінності, стандарти, механізми) в медіадіяльності; формування позиції про запобігання порушенням прав людини у журналістській діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: термінологію з курсу, сучасні концепції прав людини, міжнародні та європейські стандарти, механізми захисту прав людини в Україні, правозахисні організації (міжнародні, вітчизняні), функції та методи правозахисної або адвокаційної журналістики.

вміти: створювати журналістські матеріали з означеної проблематики в інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрах для ЗМІ, дотримуватися етичних журналістських стандартів у висвітленні питань, пов'язаних із правами людини, застосовувати механізми захисту прав людини в медіадіяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Права людини як медіатема.

Тема 1. Права людини як медіатема, особливі функції, методи та спеціалізація практики в мас-медіа. Соціологічне підґрунтя медіадіяльності.

Тема 2. Правозахисна або адвокаційна журналістика: концептуальний підхід становлення та розвитку медіадіяльності.

Тема 3. Сучасна концепція прав людини, міжнародні та європейські стандарти, демократія та політика: підґрунтя медіадіяльності в Україні.

Тема 4. Права людини та журналістська етика. Антидискримінаційна практика медіадіяльності.

Тема 5. Права людини і професійні права журналістів, медіапрацівників.

Тема 6. Механізми захисту прав людини в Україні: правозахисники, правозахисні організації (міжнародні, вітчизняні), інститут Уповноваженого ВР з прав людини, інші державні інституції.

Тема 7. Роль нових медій в системі утвердження прав людини: український та зарубіжний досвід.

Тема 8. Мова ворожнечі та вдосконалення стандартів вітчизняної медіадіяльності.

Тема 9. Дії на захист суспільних інтересів в медіапрактиці: підходи до висвітлення меншості, вразливих соціальних груп та протидії системним порушенням, активізм.

Змістовий модуль 2. Дії на захист суспільних інтересів в медіапрактиці.

Тема 1. Висвітлення проблематики людей з інвалідністю.

Тема 2. Висвітлення журналістами теми ВПО, мігрантів та біженців.

Тема 3. Висвітлення гендерної тематики у ЗМІ.

Тема 4. Висвітлення у ЗМІ питань сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.

Тема 5. Висвітлення ромської тематики у ЗМІ.

Тема 6. Висвітлення у ЗМІ проблематики поширених в Україні вразливих груп (ВІЛ-інфіковані, наркозалежні, працівниці секс-індустрії, ув'язнені).

Тема 7. Висвітлення у ЗМІ прав дитини.

Тема 8. Висвітлення у ЗМІ прав літніх людей.

Тема 9. Мовні інструменти для запобігання вербальної ворожнечі.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Права людини як медіатема.						
Тема 1. Права людини як медіатема, особливі функції, методи та спеціалізація практики в мас-медіа. Соціологічне підґрунтя медіадіяльності.	4	2	-	-	-	2
Тема 2. Правозахисна або адвокаційна журналістика: концептуальний підхід становлення та розвитку медіадіяльності.	4	2	-	-	-	2
Тема 3. Сучасна концепція прав людини, міжнародні та європейські стандарти, демократія та політика: підґрунтя медіадіяльності в Україні.	4	2	-	-	-	2
Тема 4. Права людини та журналістська етика. Антидискримінаційна практика медіадіяльності.	4	2	-	-	-	2
Тема 5. Права людини і професійні права журналістів, медіапрацівників.	4	2	-	-	-	2
Тема 6. Механізми захисту прав людини в Україні: правозахисники, правозахисні організації (міжнародні, вітчизняні), інститут Уповноваженого ВР з прав людини, інші державні інституції.	4	2	-	-	-	2
Тема 7. Роль нових медій в системі утвердження прав людини: український та зарубіжний досвід.	4	2	-	-	-	2
Тема 8. Мова ворожнечі та вдосконалення стандартів вітчизняної медіадіяльності.	4	2	-	-	-	2
Тема 9. Дії на захист суспільних інтересів в медіапрактиці: підходи до висвітлення меншості, вразливих соціальних груп та протидії системним порушенням, активізм.	4	2	-	-	-	2
Разом за змістовим модулем 1	36	18	-	-	-	18
Змістовий модуль 2. Дії на захист суспільних інтересів в медіапрактиці.						
Тема 1. Висвітлення проблематики людей з інвалідністю.	4	-	2	-	-	2
Тема 2. Висвітлення журналістами теми ВПО, мігрантів та біженців.	4	-	2	-	-	2
Тема 3. Висвітлення гендерної тематики у ЗМІ.	4	-	2	-	-	2

Тема 4. Висвітлення у ЗМІ питань сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.	4	-	2	-	-	2
Тема 5. Висвітлення ромської тематики у ЗМІ.	4	-	2	-	-	2
Тема 6. Висвітлення у ЗМІ проблематики поширених в Україні вразливих груп (ВІЛ-інфіковані, наркозалежні, працівниці секс-індустрії, ув'язнені).	4	-	2	-	-	2
Тема 7. Висвітлення у ЗМІ прав дитини.	4	-	2	-	-	2
Тема 8. Висвітлення у ЗМІ прав літніх людей.	4	-	2	-	-	2
Тема 9. Мовні інструменти для запобігання вербальної ворожнечі.	4	-	2	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2	36	-	18	-	-	18
Усього годин	72	18	18	-	-	36
Модуль 2						
ІНДЗ	18	-	-	-	18	-
Усього годин	90	18	18		18	36

Індивідуальні завдання

1. Створення портфоліо з власними журналістськими матеріалами, пов'язаними з правами людини, в інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрах для ЗМІ.
2. Проект друкованого ЗМІ (або окремої рубрики), теле-, радіопроеграми, ресурсу в мережі Інтернет, пов'язаного з правами людини.
3. Добірка прикладів журналістських матеріалів з означеної проблематики в сучасних ЗМІ.
4. Аналіз матеріалів у ЗМІ за визначеними критеріями.

Методи навчання

Лекції, практичні заняття, підготовка конспектів навчальних та наукових текстів за окремими питаннями; оформлення анотованого списку літератури; виконання ситуаційних завдань; аналіз журналістських текстів, написання власних журналістських матеріалів, здійснення моніторингу, проектні завдання, кейс-метод.

Методи контролю

Поточне тестування; оцінка за виконання практичних вправ та завдань, за виконання індивідуальних завдань; модульна контрольна робота, підсумковий контроль (залік).

Методичне забезпечення

Лекції, методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та виконання самостійних робіт й індивідуальних завдань; базові підручники; добірка матеріалів ЗМІ.

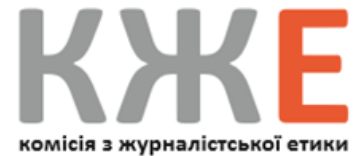
Рекомендована література

1. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика : Підручник / В. Ф. Іванов, В. Є. Сердюк. – К. : Вища шк., 2006. – 231 с.
2. Бурмагін О. Практика застосування національного законодавства у сфері протидії мові ворожнечі / О. Бурмагін. – Координатор проектів ОБСЄ в Україні, 2017. – 25 с.
3. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. Посібн. – К.: 2016. – 152 с.
4. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. К., 2015. – 64 с.
5. Ефективні інструменти доступу до публічної інформації та захисту прав журналістів (короткий путівник по законодавству та актуальні зразки документів) : Посібник для журналістів / Укладачі: О. Бурмагін, Л. Опришко, Л. Панкратова. – К., 2014. – 84 с.
6. Гендер для медій : Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. Марії Маєрчик, Ольги Плахотнік, Галини Ярманової. – К. : Критика, 2013. – 220 с.

7. Медіа та права дитини : Посібник для журналістів. – К. : МГО «Інтенюз-Україна», 2009. – 66 с.
8. Міжнародні стандарти забезпечення свободи вираження поглядів. Збірник публікацій Артиклю 19 / За ред. Тараса Шевченка, Тетяни Олексюк, – К., «Фенікс». – 2008. – 224 с.
9. Діти в медіа: як висвітлювати й дотримуватися правил. Спеціальний звіт. – К., ГО «Телекритика», 2016. – 48 с.
10. Саймонс Д. Стисло про дифамацію: Основні концепції законодавства про захист репутації / Д. Саймонс. – К., 2008. – 27 с.
11. Диффамация в СМИ. / Авт.-сост. Г. Ю. Арапова, М. А. Ледовских – 2-е издание, переработанное и дополненное. – Воронеж : ООО Фирма «Элист», 2012. – 160 с.
12. Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації / За заг. редакцією Шевченко Т. С., Павліченко О. М. – К. : Москаленко О. М., 2014. – 200 с.
13. Свобода вираження поглядів: практика Європейського суду щодо України / [Інститут Медіа Права ; за редакцією Т. Шевченка, А. Балацької]. – К. : Фенікс, 2012. – 192 с.
14. Все ще поетраючись до Криму: дослідження історії та прав людини через медіа. Посібник з навчання правам людини через історію і медіа. – Львів, 2011. – 116 с.
- Інформаційні ресурси
15. Центр інформації про права людини [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://humanrights.org.ua/>
16. Права людини. Онлайн-бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://library.khpg.org/index.php>
17. Права людини в Україні. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://khpg.org/index.php?r=1.1.1>
18. Международная Школа Прав Человека и Гражданских Действий. Библиотека [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://inthrschool.org/node/11>
19. Інформаційний пакет із сертифікатної освітньої професійної програми "Медіа-право" / М-во освіти і науки України ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого" ; [уклад.: Ю. Г. Барабаш та ін.]. – Х., 2013. – 98, [1] с. Список рекомендованої літератури за темами програми [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=564:media-pravo&Itemid=127
20. Платформа прав людини [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ppl.org.ua/>
21. Інститут розвитку регіональної преси. Медіа-бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://irrp.org.ua/category/media-library/>
22. Цикл відеофільмів на тему гендеру і журналістики [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://irrp.org.ua/tsykl-videofilmiv-na-temu-genderu-i-zhurnalistyky/>
23. Посібник із гендерно чутливої журналістики [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://irrp.org.ua/posibnyk-iz-genderno-chutlyvoyi-zhurnalistyky/>
24. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
25. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
26. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №501/2015 «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.hro.org.ua/index.php?id=1468263954>
27. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.hro.org.ua/index.php?id=1468264094>
28. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_105
29. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043
30. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
31. Декларація про захист жінок і дітей в надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_317
32. Центр демократії та верховенства права [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://cedem.org.ua/>
33. Українська Гельсінська спілка прав людини [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://helsinki.org.ua/>
34. Інститут масової інформації [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://imi.org.ua/>
35. Центр стратегічного судового захисту [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://precedent.in.ua/>
36. Docudays UA (Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://docudays.org.ua/>

**Академія з
прав людини
для
журналістів та
журналісток**

Права людини та медіадіяльність

Збірник навчальних програм викладачів та викладачок журналістики

Це спеціальне видання підготовлено в рамках реалізації програми стажування викладачів та викладачок журналістики «Академія з прав людини для журналістів та журналісток». Програмні дії ініціювали Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-методична комісія з журналістики та інформації, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Центр інформації про права людини, Комісія з журналістської етики. Підтримала реалізацію ініціативи Програма розвитку ООН в Україні та Міністерство закордонних справ Данії.

Погляди, висловлені у публікаціях, належать авторам і не обов'язково відображають позицію ініціаторів програми.

Київ 2018

УДК 007:[342.732+070.133: 174]
ББК 76.01

Автори:

Шендеровський К. (керівник), Виртосу І., Близнюк А., Бондаренко І., Бондаренко Т., Брошкова С., Бутиріна М., Василик Л., Волковинський О., Вялкова І., Глушко А., Коваль Т., Ковальова Т., Костюченко О., Кучер Н., Луць Ю., Мельникова О., Мірошниченко П., Мітчук О., Пикалюк Р., Рудченко А., Сипченко І., Скібан О., Тарасюк В., Теребус О., Янець Н.

Рекомендовано до друку Навчально-методичною комісією з журналістики та інформації та Вченою радою Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 7 від 29 січня 2018 року).

Видання здійснено в рамках реалізації програми стажування викладачів журналістики «Академія з прав людини для журналістів та журналісток» за фінансування Програми розвитку ООН в Україні та Міністерства закордонних справ Данії.

П68 Права людини та медіадіяльність: Збірник навчальних програм викладачів та викладачок журналістики / За ред. Шендеровського К. – К.: Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2018.

Збірник вміщує тексти навчальних програм, авторами яких є викладачі журналістики з різних вузів України: учасниці та учасники спеціальної програми «Академія прав людини для журналістів та журналісток» (вересень 2017 – березень 2018 рр.). Всі навчальні програми пройшли апробацію, рекомендовані до друку. При викладанні матеріалу навчальної програми, автори / укладачі дотримувались основних вимог відповідного навчального закладу. Збірка в цілому, або окрема її частина може бути використані будь-яким вищим навчальним закладом для підготовки студентів-журналістів або будь-якою медіаорганізацією для підвищення кваліфікації журналістів-практиків на цінностях прав людини. В електронному форматі тексти доступні на сторінці «Кафедри пропонують» ресурсного хабу Інституту журналістики «Права людини та медіадіяльність» за посиланням: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/hrj/>

УДК 007:[342.732+070.133: 174]
ББК 76.01

© Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2018

© Науково-методична комісія з журналістики та інформації, 2018

ЗМІСТ

Корнєєв В.	Передмова	
Шендеровський К. Виртосу І.	Правозахисна (адвокаційна) журналістика.	Кафедра соціальних комунікацій Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка
Бондаренко І.	Журналістська етика.	Кафедра теорії комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю Запорізького національного університету
Бондаренко Т.	Захист прав людини в медіа.	Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Тарасюк В.	Права людини і медіадіяльність.	Кафедра журналістики Ужгородського національного університету
Коваль Т.	Права людини в медіа.	Кафедра журналістики Херсонського державного університету
Костюченко О.	Права людини і журналістика.	Кафедра журналістики Національного університету «Острозька академія»
Луць Ю.	Правозахист у мережі.	Кафедра нових медій Львівського національного університету імені Івана Франка
Мірошніченко П.	Суспільствознавча журналістика.	Кафедра журналістики Запорізького національного університету
Пикалюк Р.	Права людини і ЗМІ.	Кафедра журналістики, видавничої справи та редагування Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
Василик Л. Мельничук Ю.	Соціальна проблематика ЗМІ.	Кафедра журналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Василик Л.	Правова проблематика ЗМІ.	Кафедра журналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Бутиріна М.	Сучасний мас- медійний дискурс.	Кафедра масової та міжнародної комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Вялкова І.	Права людини і медіа.	Кафедра соціальних комунікацій Маріупольського державного університету
Кучер Н.	Соціальна журналістика.	Кафедра журналістики, реклами і зв'язків з громадськістю Національного авіаційного університету
Скібан Ю.	Правові та професійно-етичні стандарти у роботі журналіста.	Кафедра медіакомунікацій Української академії друкарства
Теребус О.	Журналістська етика та медіаправо.	Кафедра соціальних комунікацій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
Мельнікова О.	Етика соціальних комунікацій.	Кафедра соціальних комунікацій Маріупольського державного університету

Глушко А. Рудченко А.	Інтегрований підхід у викладанні: цінності прав людини в журналістиці.	Кафедра журналістики Донецького національного університету імені Василя Стуса
Брошкова С.	Права людини у соціальній проблематиці друкованих ЗМІ.	Кафедра журналістики Одеського національного університету імені І.І.Мечнікова
Волковинський О.	Історія зарубіжної журналістики.	Кафедра журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Янець Н.	Права людини та соціальна тематика в медійному дискурсі	Кафедра журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Близнюк А.	Правові та етичні регулятори журналістської діяльності	Кафедра видавничої справи, редагування, основ журналістики та філології Житомирського державного університету імені Івана Франка
Ковальова Т. Сипченко І.	Професійна етика та медіаправо	Кафедра журналістики та філології Сумського державного університету
Мітчук О. Шендеровський К.	ОПП «Соціально-правозахисна журналістика»	Факультет журналістики Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Шендеровський К.	Права людини: дати календаря як інформаційні приводи Рекомендовані джерела інформації для самостійного опрацювання медіатем з прав людини	